

บทวิจารณ์หนังสือ Giroux, H.A. (2013). *On Critical Pedagogy*.

New York and London: Bloomsbury Academic.

ออมสิน จตุพร *

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเทศไทย

Book Review: Giroux, H.A. (2013). *On Critical Pedagogy*.

New York and London: Bloomsbury Academic.

Jatuporn, O. *

Faculty of Education, Chiang Mai University, Thailand

Article Info

Book Review

Article History:

Received 3 May 2018

Revised 7 March 2019

Accepted 28 June 2019

การศึกษาเชิงวิพากษ์ (Critical Pedagogy) เป็นทั้งทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการศึกษาที่มีความผูกพันกับแนวคิดของสำนักมาร์กซิสม์ (Marxism) ที่เห็นว่า กระบวนการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการก่อรูปทางสังคมของมนุษย์ รวมทั้งก่อรูปให้แก่ปัจเจกบุคคลและสถาบันทางสังคมที่มนุษย์สังกัดอยู่ ชนชั้นกรมาซีจะต้องแสวงหาหนทางให้หลุดพ้นจากพันธนาการแห่งการกดขี่ โดยเฉพาะอุดมการณ์ทุนนิยมที่พันธนาการมนุษย์ให้มีติดบอด ภาระหน้าที่ของการศึกษาเชิงวิพากษ์คือพัฒนาการวิพากษ์ความเลวร้ายของระบบด้วยมุมมองทางการศึกษา ด้วยความคิดทางการศึกษาแบบมนุษยนิยม (Humanism) ด้วยการใช้ภาษาวิธีแบบ Hegel (Hegel's Dialectics) และวิพากษ์วิธีการแสวงหาความรู้แบบปฏิฐานนิยม (Positivism) ต้องเข้าใจให้ได้ว่าวิธีการมองโลกเชิงวิทยาศาสตร์แบบกลไก และวิธีการแสวงหาความรู้แบบปฏิฐานนิยมทำให้การจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร และการออกแบบการเรียนการสอนปิดกั้นการพัฒนาการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชน ส่งผลให้ห้องเรียนกลายเป็นเพียงพื้นที่ของการฉายซ้ำบทเรียนที่ครูเตรียมมาล่วงหน้าแล้ว ผู้เรียนได้รับการปฏิบัติเป็นเพียงวัตถุทางการศึกษา (object) มากกว่าเป็นองค์ประธาณ

* Corresponding author

E-mail address: ajarn.hon@gmail.com

(subject) ของการศึกษา ซึ่งหมายถึง การที่ผู้เรียนแต่ละคนมีตัวตนและสามารถรักษาอัตลักษณ์ของตนไว้ได้ (Young, 1989; อ้างอิงใน ศิวรักษ์ ศิวารมย์, 2551)

แก่นแกนสำคัญของการศึกษาเชิงวิพากษ์ที่ผู้เขียนกล่าวถึงข้างต้นนี้ คือสิ่งที่หนังสือ *On Critical Pedagogy* (Giroux, 2013) (ว่าด้วยการศึกษาเชิงวิพากษ์) พูดถึงเช่นเดียวกัน ผู้ปริทัศน์บทความมีเป้าหมายสำคัญที่ตัดสินใจเลือกหนังสือ *On Critical Pedagogy* มาเขียนเป็นบทปริทัศน์เนื่องจากทฤษฎี/แนวคิดการศึกษาเชิงวิพากษ์ ซึ่งมีนักวิชาการทางการศึกษาสายนีโอ-มาร์กซิสต์ (Neo-Marxism) หลายคนเขียนงานทางด้านการศึกษาเชิงวิพากษ์ออกมาไม่ว่าจะเป็น Michael Apple, Henry Giroux, Donaldo Macedo, Ira Shor, Peter McLaren, Shirley Steinberg และ Antonia Darder ซึ่งเป็นกลุ่มนักวิชาการด้านการศึกษาเชิงวิพากษ์รุ่นบุกเบิกและร่วมสมัยกับนักวิชาการด้านการศึกษาเชิงวิพากษ์คนสำคัญของโลกอย่าง Paulo Freire นักวิชาการกลุ่มนี้ได้สร้างสรรค์ผลงานด้านการศึกษาเชิงวิพากษ์ออกมาอย่างต่อเนื่องและได้รับการยอมรับเป็นอย่างมากในวงวิชาการของโลกตะวันตกทั้งในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ แต่พวกเขาเหล่านี้เป็นที่รู้จักกันน้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในวงการครุศึกษาในประเทศไทย (ศิวรักษ์ ศิวารมย์, 2551) ทั้งนี้เพราะกระแสหลักของศาสตร์ด้านครุศึกษา คือ กระบวนทัศน์ทางการศึกษาแนวพฤติกรรมนิยม รวมถึงการออกแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนภายใต้กรอบแนวคิดการบริหารจัดการเชิงวิทยาศาสตร์และการแสวงหาความรู้แบบปฏิฐานนิยม การเลือกหนังสือ *On Critical Pedagogy* มาปริทัศน์บทความ น่าจะช่วยหนุนเสริมให้นักครุศึกษาและนักวิชาการด้านการศึกษาในประเทศไทยมีความรู้ความเข้าใจและสามารถขยับมุมมองจากกระบวนทัศน์ทางการศึกษากระแสหลักไปสู่การศึกษาในมิติอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ เช่น ความรู้กับอำนาจ (Knowledge and Power) ความรู้กับการครอบงำทางวัฒนธรรม (Knowledge and Cultural Domination) การเมืองเชิงวัฒนธรรมกับการศึกษา (Cultural Politics in Education) ได้ไม่มากนัก

Henry A. Giroux ผู้เขียนหนังสือ *On Critical Pedagogy* ณ ขณะนี้เขามีตำแหน่งเป็นศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาและวรรณคดีอังกฤษ และวัฒนธรรมศึกษา และประธานสาขาวิชาภาพยนตร์-โทรทัศน์โลกศึกษา ณ มหาวิทยาลัยแมคมาสเตอร์ (McMaster University) ประเทศแคนาดา ในแวดวงการศึกษาเชิงวิพากษ์ Giroux ได้รับการยอมรับว่าเป็นนักวิชาการด้านการศึกษาเชิงวิพากษ์รุ่นบุกเบิก เมื่อพิจารณาจากงานของ Giroux ที่ปรากฏผ่านบทความวิชาการ หนังสือตำรา และสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ จะพบว่างานของเขามีอยู่หลากหลายมากและเสนอแนวคิดทางการศึกษาเชิงวิพากษ์ที่มีฐานความคิดเชิงสหวิทยาการ มีการบูรณาการกรอบแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาทั้งจากสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ที่ปรากฏชัดเจนมากที่สุดคือสาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา (Cultural Studies) อย่างไรก็ตามผู้เขียนพบว่า งานทุกชิ้นของ

Giroux มีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกันที่การวิพากษ์ระบบโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ของอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ในสังคมตะวันตกและสังคม (โลก) ร่วมสมัยและผลกระทบที่มีต่อการจัดการศึกษาทั้งในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา เป็นต้นไป

On Critical Pedagogy จึงเป็นหนังสือที่รวบรวมบทความต่าง ๆ โดยมีประเด็น เกี่ยวข้องกับผลกระทบของอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ที่มีต่อการศึกษาในภาพรวม กล่าวคือเสรี นิยมใหม่ทางการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายหลักของรัฐที่ดำเนินการจัดการศึกษา แบบเสรีนิยมใหม่ ประกอบด้วยการแปรรูปการบริการทางการศึกษาของรัฐให้เป็นเอกชน (Privatization) การเปิดเสรีทางการศึกษา (Educational liberalization) และการกระจายอำนาจ ทางการศึกษา (Decentralization) เพราะหลักการของเสรีนิยมใหม่ทางการศึกษาตั้งอยู่บนฐาน ความเชื่อที่ว่า เงื่อนไขที่จำเป็นของการจัดการศึกษาที่ดีมีคุณภาพสำหรับประชาชนนั้นคือ เสรีภาพของปัจเจกบุคคลในการประกอบการ (การศึกษา) ซึ่งหมายถึงปัจเจกบุคคลมีเสรีภาพ ในการที่จะจัดการศึกษาและเลือกรับการศึกษาได้ด้วยตนเองตามระบบคุณธรรมและความสามารถ ของปัจเจกบุคคล (meritocracy) ดังนั้นโครงสร้างเชิงสถาบันทางการศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนา การศึกษาตามแนวทางเสรีนิยมใหม่คือ การคุ้มครองกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลอย่างเข้มงวดและ ระบบตลาดเสรีทางการศึกษานั้นเอง

ถึงแม้ว่าบทความในหนังสือฉบับนี้จะพูดถึงประเด็นที่หลากหลาย Giroux กล่าวไว้ใน บทนำว่าประเด็นหลักที่มีความสัมพันธ์ร้อยรัดกันอย่างชัดเจนจากบทความทั้งหมดคือความ เชื่อมั่นว่า *การศึกษาคือรากฐานของประชาธิปไตย* เพราะไม่มีสังคมประชาธิปไตยใด ๆ จะอยู่รอด ได้โดยปราศจากพลเมืองที่มีจิตวิญญาณเสรีและความคิดที่ตรงตรงเชิงวิพากษ์ และเป็นผู้ปฏิบัติการ แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม บรรารณาให้เกิดการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงในเชิงจริยธรรมและ ความเท่าเทียมกันทางสังคม อุดมการณ์เสรีนิยมใหม่จึงเป็นระบบที่กีดกันไม่ให้เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นผู้เรียนในระบบการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีจิตสำนึกและความคิดเชิงวิพากษ์ เนื่องจาก อุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ได้รับการผลิตซ้ำโดยชนชั้นนำทางการเมืองการปกครองและผู้กำหนด นโยบายทางการศึกษาว่าระบบกลไกตลาดแบบเสรีเป็นระบบที่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาสังคม ทุกประเภทได้ ในขณะที่เงินทุนและกำไร (ที่ถูกขูดรีดส่วนเกินโดยกลุ่มชนชั้นนำ) ซึ่งเป็นเป้าหมาย สูงสุดถูกสะสมมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ Giroux เสนอแนวทางการวิเคราะห์ว่าอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ ค่อย ๆ คืบคลานและแผ่ฝังเข้ามาอยู่ในระบบการศึกษาของรัฐได้อย่างไร พร้อมทั้งอธิบายว่า เสรีนิยมใหม่มีส่วนบ่อนทำลายระบอบประชาธิปไตยได้อย่างไรและนักการศึกษาควรทำอะไร/ อยากรทำอะไรที่จะชะลอหรือหยุดยั้งอุดมการณ์ดังกล่าว

ประเด็นร่วมประการแรกที่ Giroux ศึกษาคือ สถานภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา และศักยภาพในวันข้างหน้า Giroux ย้ำว่านักการศึกษาเชิงวิพากษ์หลายคนเพียงแค่วิเคราะห์ปัญหาของอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ที่มีต่อการศึกษาแต่ไม่ได้แสวงหาวิธีจัดการกับประเด็นปัญหาเหล่านั้น การตระหนักรู้ในเรื่องนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ข้อเสนอที่น่าจะเป็นไปได้ในการจัดการกับเสรีนิยมใหม่คือความเป็นประชาธิปไตย ในมุมมองของ Giroux นั้น การศึกษาเป็นพื้นที่ของประชาธิปไตย กิจกรรมทางการเมืองและการเคลื่อนไหวเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมในระดับพื้นฐาน โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาได้รับการคาดหวังว่าจะต้องจัดการเรียนการสอนแนวคิด/ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติที่มีความหลากหลายให้แก่ผู้เรียน กล่าวในภาพรวมเขาต้องการกระตุ้นเตือนให้นักการศึกษาต้องตอบโต้กับวาทกรรมการศึกษากระแสหลักและพัฒนาวาทกรรมการศึกษาเชิงวิพากษ์ ผ่านการสื่อสาร/สนทนาด้วยความหวังและมีจิตวิญญาณแห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อต่อสู้กับอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่และการปะทะกับอุดมการณ์ของสังคมที่ไม่เป็นประชาธิปไตย (Kincheloe and McLaren, 2002)

เด็กและเยาวชนในระบบโรงเรียนไม่เพียงแต่เรียนรู้เกี่ยวกับหลักการประชาธิปไตยเท่านั้น พวกเขายังเข้าไปมีบทบาทในการเรียนรู้และใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสังคมประชาธิปไตยและปฏิบัติการเพื่อประชาธิปไตยในสถานการณ์จริง ประเด็นสำคัญที่สุดที่ Giroux เน้นย้ำคือความจริงที่ว่าประชาธิปไตยในตัวของมันเองไม่มีจุดจบสิ้น ประชาธิปไตยเป็นโครงการและปฏิบัติการทางการเมืองที่ต่อเนื่องยาวนาน และพื้นที่ของการศึกษาก็เป็นส่วนหนึ่งของโครงการนี้ การใช้ภาษาแห่งความหวังเพื่อการเปลี่ยนแปลงและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในโครงการทางการเมืองเรื่องประชาธิปไตยคือหลักการสำคัญของการศึกษาหรือที่เรียกว่า การศึกษาเชิงวิพากษ์นั่นเอง ดังเช่นที่ Giroux กล่าวไว้ในบทนำว่า ประชาธิปไตยในสังคมใด ๆ ไม่อาจจะอยู่รอดได้โดยปราศจากพลเมืองที่มีจิตวิญญาณเสรีและความคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการศึกษาเท่านั้นที่จะเป็นพื้นที่ในการปลูกฝังบุคคลให้มีความคิดเชิงวิพากษ์ผ่านศาสตร์การศึกษาและการเรียนการสอนเชิงวิพากษ์

Giroux ยืนยันว่า การศึกษาไม่สามารถเป็นพื้นที่แห่งประชาธิปไตยได้จริงถ้ายังถูกชี้นำและกำหนดโดยอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ การท้าทายต่อเสรีนิยมใหม่จึงเป็นเรื่องที่ยากมาก แต่ก็เชื่อว่าจะทำให้เกิดขึ้นจริงไม่ได้ กล่าวคืออุดมการณ์และนโยบายเสรีนิยมใหม่ทางการศึกษาทำให้มนุษย์ในฐานะผู้กระทำทางการเมืองและฐานะพลเมืองกลายเป็นวัตถุแห่งการบริโภคอย่างไม่มีขีดจำกัด ค่อย ๆ ละทิ้งอุดมการณ์ประชาธิปไตยและความยุติธรรมเชิงสังคม จนในที่สุดจะกลายเป็นพลเมืองที่เฉื่อยชาและไม่เห็นความสำคัญของการต่อสู้เพื่อความยุติธรรมและความเท่าเทียมของพลเมือง (Apple, 2013) Giroux กล่าวอย่างตรงไปตรงมาว่าอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่มีกระบวนการทำงานต่อต้านประชาธิปไตยอย่างไร นั่นเป็นสิ่งที่ระบบการศึกษาใน

ประเทศสหรัฐอเมริกาและการศึกษาในโลกตะวันตกดำเนินการมาอย่างยาวนานนับตั้งแต่อดีตเรื่อยมาจนปัจจุบัน เขาเรียกร้องให้การจัดการศึกษามีพันธกิจต่อปฏิบัติการเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สังคมที่ดีกว่าทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยทำหน้าที่ปลุกผู้คนให้ตื่นขึ้นจากความพึงพอใจลวง ๆ ซึ่งเป็นภาพลวงตาของระบบทุนนิยมและเสรีนิยมใหม่และต่อสู้กับมันในทุกวิถีทาง ใจความที่ Giroux เสนอไว้ที่น่าจะเป็นแก่นแกนหลักของศาสตร์การศึกษาเชิงวิพากษ์ว่า มันถึงเวลาแล้วที่เรา (นักการศึกษา ครูอาจารย์ ผู้เรียน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา) จะต้องต่อสู้ (กับอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ในฐานะวาทกรรมทางการศึกษาที่มีอำนาจนำครอบงำผู้คนในสังคม) และการที่เราจะทำภารกิจอันยิ่งใหญ่ให้สำเร็จได้นั้น การจัดการศึกษาและพื้นที่ของการปฏิบัติการทางการศึกษา ได้แก่ โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย จะต้องทำหน้าที่รื้อสร้างและเผยโฉมหน้าที่แท้จริงของอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ว่ามีใช้สิ่งที่เป็นบรรทัดฐาน เป็นความรู้ความจริง เป็นกลาง หรือเป็นสิ่งที่ต้องมีอยู่แล้วอย่างปกติในสังคม หากแต่เป็นอุดมการณ์ที่ได้รับการประกอบสร้างและสถาปนาขึ้นมาอย่างเป็นทางการภายใต้การบงการของกลุ่มผู้ที่ได้รับผลประโยชน์หลากหลายกลุ่ม จนทำให้อุดมการณ์เสรีนิยมใหม่กลายเป็นวาทกรรมกระแสหลักและสามารถครองอำนาจนำในพื้นที่เศรษฐกิจการเมืองของโลกร่วมสมัยได้สำเร็จมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว

Giroux ได้แย้งว่าอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่สร้างตำแหน่งแห่งที่ให้แก่ตัวเองและแสดงบทบาทว่ามีความเป็นกลาง เป็นสากล และอยู่เหนือการวิพากษ์วิจารณ์ใด ๆ กล่าวอย่างง่ายก็คือ เสรีนิยมใหม่ก็เป็นเพียงแค่เสรีนิยมใหม่เท่านั้นไม่ได้มีเบื้องลึกเบื้องหลังใด ๆ ซ่อนหรือปิดบังอำพรางไว้ Giroux อธิบายว่าความสำเร็จของปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้มีที่มาจากนักวิชาการและนักการศึกษาที่สมทานอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาศาสตร์และวิชาความรู้ในยุคสมัยใหม่ ซึ่งก็คือกระบวนการทศวรรษกลไกเชิงวิทยาศาสตร์ ความรู้และการแสวงหาความรู้แบบประจักษ์นิยมและปฏิฐานนิยมที่เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 20 และค่อย ๆ กลายเป็นวาทกรรมความรู้ที่มีความชอบธรรมและมีอำนาจนำเหนือศาสตร์ต่าง ๆ ทุกแขนง หลักการสำคัญของอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ เช่น การสะสมกำไร/ผลประโยชน์ การวิเคราะห์ผลกำไร-ต้นทุน และการทำให้ปรากฏการณ์ทางสังคมทุกประเภทสามารถนับจำนวนหรือการวัดค่าได้ในเชิงปริมาณ โดยเฉพาะการศึกษาได้ถูกทำให้กลายเป็นความรู้ความจริงกึ่งวิทยาศาสตร์ที่ต้องได้รับการจัดกระทำ ควบคุม และทดลองทางวิทยาศาสตร์ โดยมีกลุ่มชนชั้นนำทางเมืองปกครองผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษา รวมถึงประชาชนโดยทั่วไปในสังคมดำเนินการผลิตซ้ำและส่งผ่านอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่จนอุดมการณ์ดังกล่าวค่อย ๆ กลายเป็นสิ่งปกติธรรมดาในความคิด การรับรู้ การมองโลกและการดำเนินชีวิตประจำวันของพวกเขาทุกคน

หนึ่ง ในประเด็นนี้เองที่ Giroux เน้นว่า ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในประวัติศาสตร์และความเป็นมาของการสถาปนาอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่นั้นเป็นอันตรายอย่างมากต่อโครงสร้างอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่เอง เนื่องจากความเข้าใจในเชิงวิพากษ์และมุมมองเชิงประวัติศาสตร์แบบวิภาษวิธีต่ออุดมการณ์เสรีนิยมใหม่จะแย่งชิงตำแหน่งแห่งที่ของเสรีนิยมใหม่ซึ่งดำรงอยู่โดยไม่มีสิ่งใดจะมาโค่นล้มลงได้ และทำการเผยโฉมหน้าที่แท้จริงให้เราเห็นว่าเสรีนิยมใหม่เป็นเพียงแค่อุดมการณ์ทางเศรษฐกิจการเมืองอันหนึ่งในบรรดาอุดมการณ์ที่มีอยู่อย่างมากมายในสังคมโลกร่วมสมัย และนี่เองคือเหตุผลที่ผู้สนับสนุนอุดมการณ์นี้และโครงสร้างสังคมในปัจจุบันพยายามทำงานอย่างหนักเพื่อที่จะรักษาสถานะเดิมที่ดูเหมือนว่าเสรีนิยมใหม่ไม่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาและมีความเป็นจริงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นไปได้ การสำรวจตรวจสอบเรื่องเหล่านี้มีความสำคัญอย่างมากเพราะมีพลังขับเคลื่อนมหาศาลที่กำลังทำงานอยู่แต่ซ่อนตัวเอาไว้โดยมีเป้าหมายเดียวกันคือ การค้าจากระบบอำนาจและโครงสร้างเสรีนิยมใหม่ให้อยู่ในสถานะที่น่าอย่างมั่นคง ในฐานะนักศึกษาเชิงวิพากษ์เราจะต้องต้องคำถามอย่างถึงพริกถึงขิงต่อพลังขับเคลื่อนที่ซ่อนอยู่ทั้งหมดนี้

คุณูปการที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งของหนังสือเล่มนี้คือการหยิบยกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ตอนต้นมาอภิปราย พลเมืองรุ่นเยาว์กลุ่มนี้ต่างก็ได้รับผลกระทบโดยตรงจากนโยบายและปฏิบัติการของอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ทางการศึกษา พวกเขาถูกกระทำให้สูญเสียโอกาสทางการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อการปลดปล่อยให้มนุษย์มีเสรีภาพอย่างแท้จริงและปล่อยให้พวกเขาเจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่เฉื่อยชาต่ออุดมการณ์ประชาธิปไตย Giroux ตั้งข้อสังเกตว่า พลเมืองรุ่นเยาว์กลายเป็นเพียงวัตถุดิบป้อนเข้าให้แก่อุตสาหกรรมวัฒนธรรมอย่างเช่น การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์(ชวนเชื่อ)ผ่านสื่อดิจิทัล รวมถึงระบบอุตสาหกรรมทางการทหารที่สนับสนุนให้มีการสร้างความรุนแรงและการก่อสงครามในสังคมโลกอย่างไม่รู้จักจบ พลเมืองรุ่นเยาว์เกิดมาและถูกติดตั้งระบบความคิดที่ลดทอนความเป็นมนุษย์ พวกเขาในฐานะเป็นเพียงหนึ่งในวงจรของผู้บริโภคที่พอหมดค่าแล้วก็ต้องถูกจัดการไล่ทิ้งไป แล้วกระบวนการดังกล่าวก็จะผลิตผู้บริโภครุ่นใหม่ขึ้นมาทดแทนเป็นวงจรที่ไม่มีวันจบสิ้น สิ่งที่กำลังกล่าวถึงนี้แม้ว่าจะฟังดูโหดร้ายต่อพลเมืองรุ่นเยาว์เป็นอย่างมาก แต่ก็เป็นที่นักรการศึกษาไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในสังคมโลกร่วมสมัยที่ขับเคลื่อนด้วยอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ นักการศึกษาจึงไม่สามารถมองข้ามประเด็นดังกล่าวและควรที่จะให้ความสำคัญอย่างจริงจังต่อประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่

ผู้เขียนกล่าวไว้ก่อนหน้านี้ว่าคนรุ่นเยาว์เป็นเพียงผู้บริโภค มิได้ถูกมองว่าเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นของสังคมอีกต่อไปนั่นหมายถึง ระบบตลาดและบริษัททุกประเภทต่างก็เสาะหาสินค้าเพื่อสนองตอบความต้องการของพลเมืองรุ่นเยาว์ โดยเฉพาะสินค้าที่ไม่มีประโยชน์หรือ

อาจเป็นอันตรายต่อชีวิต เช่น เครื่องดื่มที่ให้พลังงาน และเกมส์วิดีโอที่เน้นความรุนแรงเสมือนจริง อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาในตัวของมันเองกลายเป็นเพียงสินค้าในรูปแบบของแบบทดสอบมาตรฐาน (standardized tests) และการศึกษาในระดับอุดมศึกษา สินค้า (ทางการศึกษา) ทั้งสองประเภทจึงเป็นคุณค่าทางการศึกษาที่ไม่อาจเชื่อมั่นได้ว่ามีคุณค่าต่อพลเมืองรุ่นเยาว์อย่างแท้จริง Giroux โจมตีระบบการศึกษาของสหรัฐอเมริกาอย่างหนักหน่วงดังปรากฏในบทความหนึ่งชื่อว่า ไม่มีทางรอด(ตาย)สำหรับพลเมืองรุ่นเยาว์ (No bailouts for youth) เห็นได้ชัดว่าขณะที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาใช้เงินจำนวนหลายล้านล้านดอลลาร์สหรัฐเพื่อช่วยพยุงสถาบันทางการเงินให้รอดพ้นหรือฟื้นตัวจากสภาวะผันผวนทางเศรษฐกิจ แต่เงินงบประมาณที่รัฐให้เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาถูกลดจำนวนลงอย่างมหาศาล เพราะการลงทุนทางการศึกษาเป็นการลงทุนระยะยาวซึ่งแน่นอนว่ารัฐไม่ได้ประโยชน์อะไรจากการลงทุนทางการศึกษา การตัดงบประมาณทางการศึกษาให้เหลือน้อยที่สุดจึงฟังดูแล้วสมเหตุสมผลในการบริหารประเทศของรัฐต้นกำเนิดอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่อย่างสหรัฐอเมริกา เรื่องที่เกิดขึ้นนี้น่าจะเป็นความย้อนแย้งและน่าเศร้าที่สุดในยุคสมัยของเราเนื่องจากรัฐได้ทำการละเมิดต่อหลักการพื้นฐานของสัญญาประชาคมนั้นคือ การให้การศึกษแก่พลเมืองในรัฐอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียมกัน

การเปลี่ยนแปลงอย่างถึงรากถึงโคนเพื่อให้เยาวชนในฐานะพลเมืองกลายเป็นเพียงผู้บริโภคที่เน้นว่าเป็นการละเมิดสัญญาประชาคมระหว่างรัฐและประชาชน ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและเยาวชนกับการจัดการศึกษาที่จัดให้โดยรัฐคือ การก่อรูปความเป็นตัวตนและความหมายที่แท้จริงของสัญญาประชาคม คนรุ่นปัจจุบันต่างก็ตระหนักดีว่าพวกเขาได้สร้างภาระหนี้สินให้แก่คนรุ่นถัดไป การให้การศึกษแก่เด็กและเยาวชนรุ่นหลังจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อตอบแทนภาระที่พวกเขาจะต้องสานต่อจากคนรุ่นนี้ กล่าวคือ ภาระต้นทุนในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับใด ควรจะกระจายระหว่างคนต่างรุ่น (intergeneration sharing of costs) เพราะประโยชน์ที่ได้จากการจัดการศึกษาให้แก่คนรุ่นหนึ่งนั้นมีได้จำกัดเฉพาะคนรุ่นนั้น หากทว่าอาจส่งผลถึงคนรุ่นต่อมา ดังนั้นคนรุ่นนี้ (ซึ่งหมายถึงผู้ใหญ่ในรุ่นนี้) ควรเป็นผู้รับภาระรายจ่ายในการจัดการศึกษาสำหรับคนรุ่นต่อไป (ซึ่งหมายถึง เด็กและเยาวชนในรุ่นนี้) ผู้ใหญ่ในรุ่นนี้โดยทั่วไปแล้วมีฐานะเป็นทั้งผู้ปกครองนักเรียนนักศึกษาและผู้เสียภาษีอากรให้แก่รัฐ หากผู้ใหญ่ในรุ่นนี้รับภาระต้นทุนในการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในรุ่นนี้ เมื่อเด็กและเยาวชนในรุ่นนี้กลายเป็นผู้ใหญ่ในรุ่นถัดไป ก็จะเป็นผู้รับภาระต้นทุนในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนในรุ่นต่อไป ดังนั้นคนรุ่นที่หนึ่งจะเป็นผู้รับภาระต้นทุนในการจัดการศึกษาสำหรับคนรุ่นที่สอง และคนรุ่นที่สองก็รับภาระในการจัดการศึกษาสำหรับคนรุ่นที่สาม เป็นเช่นนี้เรื่อยไป

อย่างไรก็ตาม การที่สังคมร่วมสมัยดำรงอยู่ภายใต้การครอบงำของอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ สัญญาประชาคมดังกล่าวกลับถูกละเมิดและไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามแต่อย่างใด เนื่องจากการศึกษาถูกมองว่าเป็นหนี่งที่มีได้ก่อให้เกิดกำไรและหยุดยั้งอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ยิ่งไปกว่านั้นศาสตร์การสอนที่แท้จริงซึ่งอยู่ในรูปของการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะพลเมืองนั้นไม่สามารถนำมาวัดค่าเป็นเชิงปริมาณมากน้อยหรือประเมินค่าเชิงตัวเลขได้ ในขณะที่แบบทดสอบมาตรฐานสามารถทำได้ Giroux ยังเห็นว่า อุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ยังคงดำรงอยู่ต่อไปไม่มีวันจบสิ้น ในวังวนของระบบการประเมินที่ชี้้นำการศึกษาและการแสวงหากำไร-ขาดทุน บุคคลหรือองค์กรต่างก็พยายามที่จะขายสินค้าทางการศึกษาให้ได้มากที่สุด ทำการสะสมผลกำไร และแข่งขันกันเองระหว่างบุคคลหรือองค์กรอื่น ๆ ที่วนเวียนเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์กับการศึกษา และที่สำคัญไม่มีสิ่งใดที่จะทดแทนความเสียหายอย่างรุนแรงที่เด็กและเยาวชนจะได้รับผลกระทบไปทั้งชีวิตของพวกเขา ไม่มีการพินิจพิจารณาถึงชีวิตคน ๆ หนึ่งที่จะเติบโตไปเป็นพลเมืองของสังคมในอนาคตต่อไป เสรีนิยมใหม่ได้ทำให้บุคคลหรือองค์กรนั้น ๆ มองแต่สภาพปัจจุบันโดยการแสวงหากำไรและผลประโยชน์ให้มากที่สุดจนราคาที่ยังเจกบุคคลต้องจ่ายไป

งานของ Giroux ได้ทำหน้าที่สื่อสารไปสู่ปรากฏการณ์ทางการศึกษาที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจการเมืองของสังคมโลกร่วมสมัยในระดับมหัพภาค กล่าวคือ เวลานั้นนับตั้งแต่เมื่อ Hitler ขึ้นมาใช้อำนาจและทำการกวาดล้างปัญญาชนในเยอรมนีก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 นักทฤษฎีสังคมเชิงวิพากษ์สำนักแฟรงค์เฟิร์ต (Frankfurt School) รุ่นแรกอย่าง Max Horkheimer, Theodor Adorno และ Herbert Marcuse กลุ่มนี้ได้อพยพลี้ภัยไปอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาและทำการค้นคว้าพัฒนาทฤษฎีต่อไปในประเทศต้นกำเนิดอุดมการณ์ทุนนิยมและเสรีนิยมใหม่ นักวิชาการเหล่านี้ต่างก็วิพากษ์ประเด็นร่วมในเรื่องสภาวะการบริโภคที่เกินความพอดี นักวิชาการกลุ่มนี้แย้งว่าสังคมของเราได้กลายสภาพเป็นเสมือนห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ไปได้อย่างไร สังคมโลกร่วมสมัยที่สมาทานอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่กลายเป็นห้างสรรพสินค้าระดับโลกที่ซึ่งมีสินค้าทุกอย่างจัดวางไว้ล่วงหน้าเพื่อรอให้ผู้บริโภคเข้ามาบริโภคอย่างไม่หยุดยั้ง ดูเหมือนว่าเราอาจจะรับรู้มรดกทางความคิดที่ Horkheimer, Adorno และ Marcuse สร้างไว้ให้แต่ไม่ได้ใส่ใจพวกเขาอย่างจริงจังเท่าที่ควร เพราะกว่า 50 ปีต่อมาพวกเรา (นักการศึกษาเชิงวิพากษ์) ก็ยังคงพูดในเรื่องเดิมที่พวกเขาเคยพูดไว้แล้ว แต่สถานการณ์กลับเลวร้ายหนักขึ้นไปอีก Giroux ชี้ให้เห็นว่า นับตั้งแต่ยุคสมัยของประธานาธิบดี George Bush เป็นต้นมาสัญญาประชาคม พันธะการเป็นประชาสังคม และจิตวิญญาณเสรีประชาธิปไตยแบบอเมริกันขนานนแต่ค่อย ๆ ถูกทำให้เลือนหายไปเพื่อชดเชยกับกระแสสังคมที่เน้นการบริโภคและปัจเจกชนนิยมแบบสุดขั้วโดยการดำรงอยู่แบบตัวใครตัวมัน

การวิเคราะห์ของ Giroux ทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่าอุดมการณ์บริโภคนิยมได้รับการยอมรับว่าเป็นคุณค่าใหม่ในสังคมอเมริกันได้อย่างไร เรามีตัวตนอัตลักษณ์อย่างไรนั้นก็เนื่องมาจากสิ่งที่เราบริโภคในชีวิตประจำวันซึ่งมีตัวเลือกอยู่อย่างมากมายให้เราได้เลือกบริโภค (ตามรสนิยม เงินทุน และชนชั้น) คำว่า “ตัวเลือก” กลายเป็นสิ่งที่มีความหมายตรงกันกับหน้าที่ความเป็นพลเมือง (Citizenship) เราเป็นอเมริกันชนเพราะเรามีเสรีภาพ และเสรีภาพของเราคือการเลือก (จากตัวเลือกทั้งหมด) อะไรก็ได้ตามแต่ใจเราต้องการ เวลาผ่านไปกว่า 5 ทศวรรษ อุดมการณ์การบริโภคเป็นเพียงเรื่องหลอกลวงเราเข้าไปสู่วังวนดังที่ Horkheimer, Adorno และ Marcuse กล่าวไว้ งานของ Giroux ได้กระตุ้นเตือนให้เรามีสติสัมปชัญญะต่อการบริโภคมากยิ่งขึ้น เพราะอิสรภาพที่แท้จริงจะต้องดำรงอยู่ในพื้นที่สาธารณะของภาคประชาชนและอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่มีใช้เพียงแต่การบริโภคสินค้าเพื่อเสริมอัตตาแห่งตัวตนให้หน้ายิ่งขึ้น การศึกษาต้องทำหน้าที่เป็นหมุดหมายชิ้นสำคัญเพื่อสร้างพื้นที่ประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างเท่าเทียม

ข้อวิจารณ์ของ Giroux นั้นก้าวไปไกลกว่าการแบ่งขั้วทางการเมืองเป็นฝ่ายซ้ายหรือฝ่ายขวา เพราะไม่ว่าจะเป็นฝ่ายใดต่างก็ต้องมีส่วนรับผิดชอบต่ออุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ที่เข้ามาครอบงำการศึกษา Giroux บอกความรู้สึกของเขาว่ารู้สึกเสียใจที่มีนักวิชาการฝ่ายซ้ายเหลืออยู่น้อยเต็มที เมื่อพูดถึงสถานะของฝ่ายซ้ายในปัจจุบันเขาเห็นว่า นักวิชาการฝ่ายซ้ายหัวก้าวหน้าในรุ่นก่อน ๆ ได้แบ่งแยกประเด็นด้านวัฒนธรรมออกจากประเด็นการศึกษา และทำการวิพากษ์วิจารณ์ด้านความเป็นไม่เป็นประชาธิปไตยในพื้นที่ของการศึกษา เช่น ระบบโรงเรียน หลักสูตร และการเรียนการสอน แต่เมื่อเวลาผ่านไป Giroux เน้นว่า จิตวิญญาณเสรีประชาธิปไตยแบบนักวิชาการฝ่ายซ้ายในยุคก่อน ค่อย ๆ เลือนหายไป นักวิชาการฝ่ายซ้ายได้ยอมรับและปรับจุดยืนของตนให้สอดคล้องกับอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ที่ผนวกรวมเข้ากับทุนนิยมและโลกาภิวัตน์ และก่อเป็นรูปร่างใหม่ในนามการบริหารจัดการทุนมนุษย์ (Human Capital) ทุนทางสังคม (Social Capital) และการศึกษาในฐานะการฝึกอบรมขณะปฏิบัติงาน (Education as Job Training)

เมื่อเป็นเช่นนี้ศาสตร์การศึกษาและศาสตร์การสอนที่ไม่มีการคิดเชิงวิพากษ์และการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทัศน์เสรีนิยมใหม่ทางการศึกษาที่ไปกดทับหรือผลิตซ้ำปัญหาแบบเดิมให้เกิดขึ้นเป็นวงเวียนไม่รู้จบ หน้าที่ของการศึกษาจึงเป็นการฝึกฝนอบรมให้มนุษย์กลายเป็นเพียงแรงงานที่ยอมรับอุดมการณ์ทุนนิยมและเสรีนิยมใหม่และความไม่เสมอภาคในทุกรูปแบบโดยดูขู่ หากจะกล่าวในลีลาของสำนักมาร์กซิสต์ (Marxism) จะเรียกกระบวนการนี้ว่า การผลิตซ้ำทางสังคม (social reproduction) นั่นคือการหล่อหลอมปัจเจกบุคคลให้สอดคล้องกับอุดมการณ์ของระบบเพื่อรักษาระบบ สถานภาพเดิม และสถานภาพ

ความแตกต่างทางชนชั้นให้ดำรงอยู่ตลอดไป Giroux กระตุ้นให้นักการศึกษากระแสหลัก (นักการศึกษาที่มองว่าการศึกษามีความเป็นกลางทางการเมืองและดำรงอยู่ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรมเพื่อรักษาสถานะและโครงสร้างทางสังคมเดิม) และนักการศึกษากระแสรอง (นักการศึกษาที่มองว่าการศึกษาทางเลือก หรือ Alternative education คือทางออกของปัญหาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการศึกษาระแสหลัก แต่มิได้มองว่าการศึกษามีความสัมพันธ์ในเชิงวิพากษ์กับบริบททางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ของสังคมนั้นๆ) ที่มีได้รู้เท่าทันอัตวิสัยของตนเองว่า ขณะที่ประกาศว่าตนเองมีตำแหน่งแห่งที่เป็นนักการศึกษากระแสรอง (ผู้ปริทัศน์เสนอจุดยืนว่า การศึกษาเชิงวิพากษ์ก็ดำรงอยู่ในฐานะที่เป็นกระบวนการศึกษาระแสรองเช่นกัน หากแต่เป็นกระบวนการศึกษาระแสรองที่วิพากษ์การศึกษาระแสหลัก) แต่ตนเองกำลังผลิตซ้ำกระบวนการศึกษาระแสหลักที่ผนวกรวมอุดมการณ์ทุนนิยมและเสรีนิยมใหม่เข้าเป็นร่างเดียวกัน ได้เกิดความตระหนักรู้และมีความคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ของตนเองให้มีมุมมองทางการศึกษาเชิงวิพากษ์และเข้าต่อสู้กับอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ที่เข้ามาครอบงำการศึกษา

Giroux ชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาแนวอนุรักษ์นิยมใหม่ (Neo-conservative) ตระหนักถึงพลังอำนาจของกระบวนการศึกษาเพื่อการปลดปล่อยมนุษย์ (Emancipatory education) และพยายามแสวงหาวิธีการที่จะหยุดยั้งมิให้การศึกษาทำหน้าที่ปลดปล่อยมนุษย์ให้มีเสรีภาพได้สำเร็จ กล่าวคือระบบการศึกษาของรัฐคือ สถาบันที่ปลูกฝังอุดมการณ์ประชาธิปไตย ดังนั้นกลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองปกครอง และผู้กำหนดนโยบายเสรีนิยมใหม่ทางการศึกษาจึงพยายามที่จะบ่อนเซาะทำลายอุดมการณ์ประชาธิปไตย และเปลี่ยนรูปโฉมใหม่ให้เป็นระบบตลาด Giroux ได้โต้แย้งอย่างมีชั้นเชิงว่าแนวคิดของนักวิชาการฝ่ายขวาสองคนได้แก่ Harold Entwistle และ E.D. Hirsch ได้ปรับประยุกต์แนวคิดของ Antonio Gramsci ซึ่งเป็นนักปฏิวัติฝ่ายซ้ายชาวอิตาลีให้เข้ากับอุดมการณ์อนุรักษ์นิยมใหม่ Gramsci อธิบายว่าวัฒนธรรมและการเมืองมีความสัมพันธ์กันอย่างไร และพลังอำนาจของการศึกษาเพื่อการปลดปล่อยมนุษย์สามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างไร Entwistle และ Hirsch ใช้นัยทางความคิดของ Gramsci เพื่อแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมและการศึกษาต่างก็ร้อยรัดโอบอุ้มกันอยู่ และเสนอให้มีการปฏิรูปหลักสูตรและการเรียนการสอนครั้งใหญ่โดยการเรียกร้องให้มีการฟื้นฟูหลักสูตรที่มีอารยธรรมตะวันตก (Canon) เป็นแก่นแกน ซึ่งต่อมาเป็นที่รู้จักกันในชื่อว่า Cultural Literacy (การรู้วัฒนธรรม) กำหนดเป็นเนื้อหาและทักษะที่ผู้เรียนในสังคมอเมริกันทุกคนไม่ว่าจะมาจากเชื้อชาติ ชนชั้น เพศสภาพ ภาษา และศาสนาใดก็ตามจำเป็นต้องเรียนรู้ (Provenzo, 2005)

Cultural Literacy กลายเป็นแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนที่ครอบงำระบบการศึกษาด้วยอุดมการณ์อนุรักษ์นิยมใหม่ในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ทศวรรษที่ 90 หรือปลาย

ศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบัน ดังที่ปรากฏในหนังสือเล่มสำคัญที่ว่า Cultural Literacy: What every American needs to know (Hirsch, Kett, & Trefil, 1988) และได้ใช้อุดมการณ์การศึกษานี้โจมตีแนวคิดพหุวัฒนธรรมนิยม (Multiculturalism) สตรีนิยม (Feminism) และทฤษฎีเชิงวิพากษ์ (Critical Theory) ซึ่งแนวคิดเหล่านี้ต่างก็มีสาระสำคัญร่วมกันว่า ความรู้มีลักษณะสัมพัทธ์ (relative) กับอำนาจและเกี่ยวข้องกับบริบทสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ รวมถึงการส่งเสริมให้วงการศึกษาระแสหลักหลายการแบ่งแยกระหว่างองค์ความรู้ตะวันตกที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นความรู้กระแสหลักกับองค์ความรู้ชายขอบ และให้ความสำคัญต่อภูมิหลังทางสังคมวัฒนธรรมและตัวตนอัตลักษณ์ของผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความรู้และความจริง อุดมการณ์ดังกล่าวยังถูกนำไปปรับใช้เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจการเมืองโดยการขจัดความตื่นตัวทางการเมืองและการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อประชาธิปไตยออกไปจากระบบโรงเรียน เนื่องจากมันไม่ปลอดภัยและไม่เอื้อต่อศักยภาพในการเรียนรู้ที่แท้จริงในมุมมองของนักวิชาการทั้งสอง การศึกษาควรจะทำหน้าที่ส่งผ่านทักษะที่จำเป็น (เช่น ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21) ในการดำรงชีวิตให้แก่ผู้เรียนเท่านั้น

Giroux ได้สืบเสาะไปถึงต้นกำเนิดทางความคิดของ Gramsci และนักการศึกษาเชิงวิพากษ์รุ่นบุกเบิกอย่าง Paulo Freire เขาเห็นว่า Gramsci ยืนยันถึงความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมกับการเมืองที่แยกออกจากกันไม่ได้ เพราะความเป็นการเมืองจะเห็นได้ชัดเจนจากปฏิบัติการทางการศึกษาและศาสตร์การเรียนรู้การสอน สิ่งใดก็ตามที่ถูกส่งผ่านพื้นที่ทางการเมืองและวัฒนธรรมล้วนมีผลโดยตรงทั้งทางบวกและทางลบต่อการศึกษา Giroux ได้ใช้แนวคิดของ Gramsci เพื่อกระตุ้นให้เรามองเห็นข้อเท็จจริงที่ว่า ถ้าวัฒนธรรมและการศึกษาถูกมองว่าเป็นส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกันอย่างเช่นที่เห็นและเป็นอยู่ในปัจจุบันโดยมีนักวิชาการทั้งฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวาเป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก ศาสตร์การศึกษาและศาสตร์การสอนแทนที่จะเสริมสร้างประชาธิปไตย กลับยิ่งเพิ่มระดับของการครอบงำและการกดทับต่อเนื่องไปไม่มีวันจบ

Paulo Freire ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในฐานะที่เป็นนักการศึกษาเชิงวิพากษ์ที่ทรงอิทธิพลมากที่สุด Giroux มีความใกล้ชิดกับชีวิตทางสังคมของ Freire และคุณูปการที่เขา มีต่อศาสตร์การศึกษาเชิงวิพากษ์ ทำให้ Giroux มีโอกาสได้สนทนาและถกเถียงเชิงลึกถึงแนวความคิดของ Freire ที่พยายามท้าทายอำนาจครอบงำโดยชนชั้นนำและชนชั้นปกครองไม่เพียงแต่ในประเทศบราซิลบ้านเกิดของเขาเท่านั้น แต่ยังนำไปประยุกต์ใช้ได้ในสังคมอื่น ๆ ทั่วโลก Freire ไม่พอใจกับการศึกษาระแสหลักหรือการศึกษาแบบฝากธนาคาร (Banking model of education) ซึ่งเป็นระบบที่ผู้เรียนถูกมองว่าเป็นเพียงภาชนะอันว่างเปล่าที่คอยรับความรู้ซึ่งถูกกำหนดโดยกลุ่มชนชั้นนำและชนชั้นปกครองโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ชนชั้นสามารถดำรงอยู่ในสถานะและโครงสร้างเดิม Freire มองว่าผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มีความกระตือรือร้นและมีศักยภาพที่จะท้าทาย

โครงสร้างอำนาจเดิมและรูปแบบการกดขี่ทุกชนิด งานของ Giroux มีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันกับแนวคิดของ Freire และเขานำมาสานต่ออย่างจริงจังเพื่อใช้ต่อสู้กับอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ในปัจจุบัน

อุดมการณ์เสรีนิยมใหม่เป็นอุดมการณ์ที่แทรกซึมเข้าไปในทุกปริมณฑลที่เกี่ยวกับสถานะโลกและชีวิตทางสังคมของมนุษย์และยังถูกทำให้แพร่หลายไปทั่วโลก Giroux อธิบายถึงสถานะที่อุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ค่อย ๆ คืบคลานเข้ามาปกคลุมทุกสิ่งทุกอย่างในความเรียงว่าด้วยศาสตร์การสอน (ว่าด้วย) สาธารณะ (public pedagogy) โดยที่ศาสตร์การสอนสาธารณะเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การศึกษาในระบบโรงเรียนอย่างเป็นทางการ กล่าวคือประชาชนทั่วไปได้รับการติดตั้งอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ผ่านสื่อมวลชน การประชาสัมพันธ์ และการโฆษณาชวนเชื่อ วิธีการเหล่านี้กระตุ้นสามัญสำนึกของมนุษย์ว่าอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่เป็นบรรทัดฐานสังคม เป็นเช่นนั้นในตัวของมันเองและไม่สามารถเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นไปได้ โดยการให้ความสำคัญกับกลไกตลาดและสนับสนุนการบริโภคจนล้นเกินความพอดี

ประชาชนทั่วไปได้รับการกล่อมเกลายอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ผ่านทางวัฒนธรรม ประเด็นนี้สามารถมองย้อนกลับไปถึงแนวคิดของ Adorno และ Horkheimer ที่ว่าด้วยอุตสาหกรรมวัฒนธรรม เนื่องจากอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเป็นกลุ่มบริษัทยักษ์ใหญ่ในเครืออุตสาหกรรมที่ผลิตวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็หนังสือ โฆษณา ประชาสัมพันธ์ องค์กรธุรกิจ ซึ่งใช้ "สัญญา" ทางวัฒนธรรมเป็นตัวกระตุ้นอุดมการณ์ความเชื่อที่ขับเคลื่อนด้วยเงินทุนและกำไรในระบบทุนนิยม กล่าวได้ว่าวัฒนธรรมคือเป็นทั้งอำนาจและความรู้ที่สร้างความจริงบางอย่างในสังคมขึ้นมา ศาสตร์การสอนสาธารณะที่ Giroux เสนอคือ ศาสตร์การสอนที่ต่อยอดความคิดว่าด้วยอุตสาหกรรมวัฒนธรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าเดิม ศาสตร์การสอนสาธารณะจึงดำรงอยู่ในทุกพื้นที่สังคม (ตัวอย่างที่ชัดเจนของ public pedagogy คือ วัฒนธรรมฮิปฮอปและเพลงแร็ปในฐานะที่เป็นวัฒนธรรมต่อต้านกระแสหลักในสังคมอเมริกัน) พวกเขาในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมต่างก็ได้รับการกล่อมเกลายด้วยวิธีการที่แตกต่างกันไปว่าเสรีนิยมใหม่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของเราอย่างไร พวกเขาถูกสอนว่าโรงเรียนต้องมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ทำหน้าที่ผลิตแรงงานเพื่อป้อนเข้าสู่ตลาดแรงงานโลก พวกเขาถูกแวดล้อมไปด้วยโฆษณาขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่จะทำให้เราไปถึงความสำเร็จหรือไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ผู้ผลิตสินค้ารายใหม่ต่างก็ผลิตข่าวสารที่พวกเขาต้องการได้ยิน และเรื่องเหล่านี้ไม่มีทางรอดพ้นไปจากการแย่งชิงพื้นที่ทางการศึกษา Giroux ย้ำว่าโรงเรียนจะต้องเป็นพื้นที่ปลอดภัยจากอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ มิใช่เป็นกระบอกเสียงเพื่อผลิตซ้ำความชอบธรรมให้แก่อุดมการณ์เสรีนิยมใหม่

กล่าวได้ว่า อุดมการณ์เสรีนิยมใหม่เป็นอุดมการณ์ที่ขับเคลื่อนสังคมโลกร่วมสมัย ไม่มีพื้นที่ใดที่ดำรงอยู่และรอดพ้นไปจากอุดมการณ์นี้ สิ่งที่ต้องมีคือ กระบวนการต่อสู้/ขัด

ขึ้น/ต่อต้าน/ปะทะประสานที่มีความซับซ้อนต่อประเด็นปัญหา Giroux แย้งว่า ปัญหาต่าง ๆ ถูกทำให้กลายเป็นปัญหาของปัจเจกบุคคล ตัวอย่างที่ชัดเจนคือผู้ที่เชื่อในเสรีนิยมใหม่มองว่าความยากจนคือผลจากความล้มเหลวในชีวิตของปัจเจกบุคคล ซึ่งในความเป็นจริงความยากจนเป็นผลมาจากกระบวนการจัดสรรทรัพยากรที่มีความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมกันระหว่างชนชั้น และต้องอาศัยการพิจารณาทำความเข้าใจปัจจัยหรือบริบทอันซับซ้อนที่นำไปสู่ความยากจนในระบบทุนนิยม แต่การโยนให้ปัจเจกบุคคลรับผิดชอบในความยากจนของตนเองเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ง่ายที่สุด Giroux เรียกร้องให้ใช้วิธีการเชิงสหวิทยาการในการจัดการกับปัญหาอันซับซ้อนที่เสรีนิยมใหม่ได้สร้างไว้ วิธีการนี้มักจะมีจุดเริ่มต้นมาจากพื้นที่ทางการศึกษาและศาสตร์การศึกษาเชิงวิพากษ์นั่นเอง วิธีการที่ Giroux เสนอเป็นมุมมองต่อสังคมเชิงวิพากษ์วิธีที่มองความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิตเชิงเศรษฐกิจและปรากฏการณ์ทางสังคมภายใต้บริบททางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ เมื่อผู้เรียนมีความคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ พวกเขาก็จะเริ่มตระหนักถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม และใช้ความรู้ความเข้าใจในเชิงลึกนี้ไปต่อยอดปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยและความยุติธรรมทางสังคม และปรับประยุกต์ให้เข้ากับเงื่อนไขทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

ท้ายที่สุดแล้ว ผู้ปริทัศน์เชื่อว่าอุดมการณ์ของศาสตร์การศึกษาเชิงวิพากษ์ที่ Giroux และนักการศึกษาเชิงวิพากษ์ทุกคนยึดถือและเป็นจุดยืนสำคัญของการนำศาสตร์การศึกษาเชิงวิพากษ์ไปสู่ยุทธศาสตร์และการปฏิบัติการเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมคือ การสร้างสังคมให้เป็นประชาธิปไตยและมีความยุติธรรมเชิงสังคม ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ กรณีที่เกิดขึ้นในวงการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย กล่าวคือกลุ่มนักการศึกษาเชิงวิพากษ์ที่ผู้ปริทัศน์กล่าวถึงข้างต้น ได้แก่ Michael Apple, Henry Giroux, Peter McLaren, Antonia Darder และ Shirley Steinberg เป็นหนึ่งในกลุ่มนักวิชาการ นักการศึกษา และนักสิทธิมนุษยชนที่ร่วมลงชื่อในแถลงการณ์ถึงอธิการบดี และประธานคณะกรรมการอุทธรณ์ร้องทุกข์นิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้แสดงความรู้สึกเสียใจต่อกรณีที่นิสิตจุฬาลงกรณ์ฯ ทั้งแปดคนซึ่งได้เดินออกไปในขณะพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกำลังดำเนินอยู่ต่อหน้าพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยที่นิสิตทั้งแปดคนถูกลงโทษโดยการตัดคะแนนทำให้พวกเขาไม่สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยได้อีก ใจความสำคัญของแถลงการณ์ระบุว่า การกระทำเช่นนี้เป็นการลิดรอนสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกที่แตกต่างในรั้วของมหาวิทยาลัยเพื่อให้เกิดความองงามทางความคิดและการเปลี่ยนแปลงสังคมในเชิงบวกได้มีพื้นที่ทดลองเกิดขึ้น พร้อมทั้งเรียกร้องให้หาทางออกที่ดีกว่านี้ เพื่อสนทนาคำความเข้าใจระหว่างความเห็นที่แตกต่างกว่า

การใช้ทัศนคติ ซึ่งนอกจากจะสร้างความเกลียดชังให้ร้ายลึก แต่ยังส่งผลต่อภาพลักษณ์และระดับทางวิชาการของมหาวิทยาลัยอีกด้วย (ประชาชาติ, 2561)

นักการศึกษาเชิงวิพากษ์อย่าง Peter McLaren กล่าวในแถลงการณ์ว่า “เสรีภาพในการพูดและการแสดงออกเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของปัจเจกชนทุกคน เสรีภาพมิใช่เงื่อนไขที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติ หากแต่เป็นการตั้งมั่นในศีลธรรมที่จะนำไปสู่ความยุติธรรมในสังคม” ขณะที่ Henry Giroux กล่าวว่า “การลงโทษนักศึกษาจากการใช้สิทธิในการเห็นแย้ง เป็นการขัดแย้งกับเจตนารมณ์ของมหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นปริณทลสาธารณะ (Public sphere) ตามหลักของประชาธิปไตย ในกรณีของการลงโทษนี้ มหาวิทยาลัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) นี้ได้ละเมิดหลักการข้อหนึ่งที่ไม่ควรละเมิดคือ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิในการเห็นแย้ง” (ประชาชาติ, 2561)

กรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นในวงการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย เป็นเหตุการณ์ที่สะท้อนถึงอุดมการณ์และปฏิบัติการจริงทางการศึกษา เหตุการณ์ดังกล่าวมีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์ของสังคมไทยที่มีความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจการเมืองโลกยุคโลกาภิวัตน์ กล่าวอย่างง่ายก็คือ ประสพการณ์หรือปรากฏการณ์ทางการศึกษาใด ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนมีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองในสังคมนั้น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Pinar and Grumet, 1981)

เนื่องจากอุดมการณ์หลักของศาสตร์การศึกษาเชิงวิพากษ์คือ การเปลี่ยนแปลงและปฏิรูปสังคมให้ดีกว่าเดิม โดยกรณีที่เกิดขึ้นจากการลงโทษนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้เห็นถึงยุทธศาสตร์ของศาสตร์การศึกษาเชิงวิพากษ์ที่มีใช้การปฏิวัติรุนแรงเพื่อช่วงชิงอำนาจรัฐอย่างในโลกยุคสงครามเย็น ขณะเดียวกันขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติแบบที่ Paulo Freire ได้กล่าวถึงในหนังสือการศึกษาของผู้ถูกกดขี่ (Pedagogy of the Oppressed) ก็อาจมีใช้ทางเลือกที่เหมาะสมในโลกยุคโลกาภิวัตน์ แต่ศาสตร์การศึกษาเชิงวิพากษ์จะเป็นยุทธศาสตร์การศึกษาที่ปฏิบัติการต่อต้านขจัดขืนโลกาภิวัตน์แบบหลังสมัยใหม่ซึ่งถูกรอบงำโดยลัทธิเสรีนิยมใหม่ที่ก้าวพ้นไปจากกลไกและสถาบันทางการเมืองที่ดำรงอยู่อย่างพรรคการเมืองเพื่อนำไปสู่การถกทอสังคม รัฐ การเมือง และพื้นที่การศึกษาในรูปแบบใหม่ การศึกษาเชิงวิพากษ์ในฐานะที่เป็นศาสตร์แห่งการต่อต้านขจัดขืน (Pedagogy of the Resistance) จะนำไปสู่การร่วมแรงร่วมใจ (solidarity) เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการศึกษาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก และแน่นอนอนว่ามีความสอดคล้องกับสาระสำคัญในบทความปิดท้ายของหนังสือฉบับนี้ บทความดังกล่าวมีชื่อว่า ศาสตร์การศึกษาเชิงวิพากษ์มีอนาคตหรือไม่ (Does Critical Pedagogy Have a Future?) เป็นบทสัมภาษณ์ระหว่าง Giroux กับ Manuela Guilherme โดยที่เขาวิจารณ์ความท้าทายที่จะ

เกิดขึ้นในโอกาสของศาสตร์การศึกษาเชิงวิพากษ์ Giroux ไม่ได้พูดถึงความหวังความฝันที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมโลกแต่อย่างใด สิ่งที่ทิ้งท้ายไว้ให้ผู้อ่านคือข้อเสนอแนะกว้าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านได้ขบคิดต่อด้วยตนเอง Giroux ย้ำว่าในสภาวะวิกฤติของโลกร่วมสมัย นักการศึกษาจำเป็นต้องต่อสู้โดยการเชื่อมโยงการศึกษาเข้ากับประชาธิปไตย สิ่งนี้คือข้อเสนอแนะที่เชื่อมร้อยสาระสำคัญของทุกบทความเข้าด้วยกันตลอดทั้งเล่ม *อุดมการณ์ประชาธิปไตยไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนถ้าไม่มีพื้นที่ของการศึกษาเชิงวิพากษ์และกระบวนการสร้างพลเมืองที่มีความคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์คอยสนับสนุนอุดมการณ์ประชาธิปไตยให้พัฒนาต่อไป*

เอกสารอ้างอิง/References

- ประชาชาติ. (16 มกราคม 2561). 7 เจ้าของโนเบล-นักวิชาการตั้ง ส่งแถลงปมลงโทษนิสิต
เดินออกพิธีถวายสัตย์ฯ ชี้ละเมิดเสรีภาพ. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2561,
จาก <https://www.prachachat.net/general/news-102218>.
- ศิริรักษ์ ศิวารมย์. (2551). *สังคมศาสตร์การศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์.
- Apple, M. W. (2013). *Knowledge, Power, and Education: The Selected Works of Michael W. Apple*. New York: Routledge.
- Giroux, H. A. (2013). *On Critical Pedagogy*. New York and London, Bloomsbury Academic.
- Hirsch, E., Kett, J., & Trefil, J. (1988). *Cultural Literacy: What every American needs to know*. New York: Vintage Books.
- Kincheloe, J. L., & McLaren, P. (2002). Rethinking Critical Theory and Qualitative Research. In *Ethnography and Schools: Qualitative Approaches to the Study of Education*. Maryland: Rowman & Littlefield.
- Pinar, W. F., & Grumet, M. R. (1981). Theory and Practice and the Reconceptualization of Curriculum Studies. In *Rethinking Curriculum Studies: A Radical Approach*. New York: Croom Helm London.
- Provenzo, E. F. (2005). *Critical Literacy: What every Educated American Ought to Know*. Boulder, CO: Paradigm Publishing.